

FOD VOLKSGEZONDHEID
VEILIGHEID VAN DE VOEDSELKETEN
EN LEEFMILIEU

Brussel, 09/03/2023

Directoraat-generaal Gezondheidszorg

FEDERALE RAAD VOOR
ZIEKENHUISVOORZIENINGEN

Kenm.: FRZV/D/575-1 (*)

Advies van de FRZV: Cyber Security

Namens de Voorzitter, Margot Cloet,

i.o., diensthoofd Management Office
van het DG Gezondheidszorg

Annick Poncé

Directeur-generaal ad interim

(*) Dit advies werd goedgekeurd door de plenaire op 9/03/2023 en door het Bureau op hetzelfde datum geratificeerd.

De FRZV wenst hierbij zijn advies kenbaar te maken als antwoord op de adviesvraag van minister Vandenbroucke dd. 6 februari 2023.

Er werden door de FRZV reeds twee adviezen verstrekt ivm cyber security, nl FRZV/D/536-2 van 29 juni 2021 en FRZV/D/544-1 van 16 december 2021.

1. Situering van de vraagstelling

De minister stelde in 2022 een eenmalig budget ter beschikking van 20 mio euro. De ziekenhuizen hebben dit budget aangewend om een aantal van de meest noodzakelijke ingrepen te realiseren, vertrekkende vanuit de individuele behoefte van elk ziekenhuis. De voorwaarde voor het behoud van deze financiering was het uitvoeren van een maturiteitsmeting. De resultaten van deze maturiteitsmeting hebben de ziekenhuizen in staat gesteld om, waar nog noodzakelijk, een nog beter zicht te krijgen op de prioriteiten ivm cyber security. Ze stelden ook de overheid in staat om de stand van zaken op te maken voor de ziekenhuissector als geheel. Daaruit blijkt dat slechts een beperkt aantal ziekenhuizen erin slaagt aan de minimumnormen te voldoen. Bovendien werd bevestigd dat de vertreksituatie van de verschillende ziekenhuizen onderling sterk verschilt en dat bijgevolg de prioriteiten ivm cyber veiligheid vooral bepaald worden door de context binnen elk individueel ziekenhuis.

In het FRZV advies van 16 december 2021 was aan de minister ook gevraagd om een toereikende en structurele financiering te voorzien. Cyber veiligheid is immers een permanente en evoluerende uitdaging en de incidenten die zich de afgelopen periode hebben voorgedaan, tonen aan dat de sector niet buiten schot blijft. De FRZV is dan ook tevreden dat de minister, gedeeltelijk, op deze vraag is ingegaan door het toekennen van een structureel budget van 15 mio euro. - In elk geval is voor 2023 de volledige 15 mio euro beschikbaar voor investeringen in cyber veiligheid en stelt voorliggend advies een verdeling en besteding van dit budget voor.

2. Collectieve initiatieven

Het FRZV advies van 16 december 2021 bevat ook een aantal suggesties voor collectieve¹ initiatieven. Het is immers duidelijk dat een efficiënte(re) aanwending van de beschikbare middelen een zo maximaal mogelijke samenwerking vereist tussen de ziekenhuizen onderling en met de overheid. De collectieve initiatieven die werden gesuggereerd, zijn:

- Awareness creatie
- Templates voor noodplanning/incident response plan/... uitwerken
- Ervaringsuitwisseling tussen ziekenhuizen organiseren via een platform
- Uitwerken van een SOC/SIEM
- Creëren van een emergency response team
- Risico van onverzekerbaarheid wegnemen

¹ Binnen het Helix ziekenhuisnetwerk is in samenwerking met Phished het ESF project CYZO – Cybersecurity in de Zorg – uitgewerkt. Dit resulteerde in een toolkit bestaande uit een set van leermiddelen (affiches, screensavers, e-learnings, ...) specifiek ontwikkeld voor de zorgsector. Zorginstellingen kunnen deze middelen op een eenvoudige manier, op basis van gedetailleerde draaiboeken, in een 6-weken durende laagdrempelige sensibiliseringscampagne gebruiken om hun medewerkers beter bewust te maken van cyberrisico's. Na de definitieve voorstelling van het project zal het CYZO informatiepakket ter beschikking gesteld worden aan de sector via de Toolbox op de e-Health Informatieveiligheid & Privacy website.

- Regelgevend initiatieven overwegen
- Een coördinator aanstellen

Een aantal van deze initiatieven is reeds gestart. Zo werden er een aantal templates uitgewerkt, is er materiaal aanwezig voor awareness creatie en werd overleg opgestart met de verzekeraars. Er werd ook een coördinator aangesteld, maar gezien deze opdracht vroegtijdig werd beëindigd onderschrijft de FRZV de urgentie van het aanstellen van een nieuwe coördinator .

De rol van de coördinator is in deze van cruciaal belang. Niet enkel betreft het complexe materie, er moet ook een objectieve analyse gebeuren van de collectieve noden en het overeenkomstig aanbod aan commercieel beschikbare producten en diensten. Dit veronderstelt diepgaande inhoudelijke kennis en technologische neutraliteit die niet kan worden verwacht van individuele ziekenhuizen, noch van hun koepels of hun vertegenwoordigers.

De FRZV herbevestigt en benadrukt het belang van deze collectieve initiatieven en wenst zelfs een suggestie te doen voor een bijkomend initiatief, met name het organiseren van gemeenschappelijke audits van leveranciers. Dit zal vooral in het kader van NIS2 van belang zijn.

3. NIS2

De NIS2 richtlijn moet tegen uiterlijk 18/10/2024 omgezet zijn in nationale wetgeving en treedt dan in voege. Zoals de adviesvraag ook vermeldt, zullen de ziekenhuizen de gevolgen van NIS2 grotendeels ondervinden en zullen zij moeten voldoen aan de dan geldende vereisten.. Dit zal bijkomende inspanningen vergen van de ziekenhuizen, zowel op technologisch als op administratief en organisatorisch vlak, met bijhorende kosten als gevolg. Deze inspanningen zullen voornamelijk in 2023 en 2024 moeten worden geleverd en mogelijk aanleiding geven tot recurrente uitgaven. Daarenboven zal NIS2 een invloed hebben op de voorziene collectieve maatregelen. Zo voorziet de overheid momenteel in een interventieteam voor organisaties die door de huidige NIS regelgeving gevat zijn.

4. Financieringsvoorstel

Verdeling AZ/PZ

De FRZV pleit ervoor om bij de verdeling van de middelen dezelfde opsplitsing tussen algemene en psychiatrische te hanteren zoals toegepast bij de financiering van het elektronisch patiëntendossier in het BFM van 1 juli 2022. Dit houdt in dat 85,5% van het beschikbare budget toegewezen zal worden aan de algemene ziekenhuizen (met inbegrip van gespecialiseerde algemene ziekenhuizen) en 14,5% van het beschikbare budget aan de psychiatrische ziekenhuizen.

Collectieve en rechtstreekse financiering

Het financieringsmechanisme moet de ziekenhuizen toelaten in te spelen bij voorrang op de eigen individuele behoefte en tegelijk kans te geven aan de hierboven vermelde collectieve initiatieven. De FRZV stelt daarom voor om de organisatorische aspecten die verbonden zijn aan de collectieve

initiatieven centraal te financieren, via het beperkte centrale budget dat hieronder wordt voorgesteld, en het resterend budget toe te kennen aan de individuele ziekenhuizen om:

- Deze collectieve initiatieven te operationaliseren in het eigen ziekenhuis;
- De eigen prioriteiten aan te pakken

Voor het concrete voorbeeld van SOC/SIEM zou dit als volgt werken. Een collectieve SOC/SIEM oplossing wordt door de coördinator uitgewerkt. Voor implementatie wordt een gemeenschappelijk aankooptraject geïnitieerd waardoor schaalvoordelen ontstaan. Het organiseren van dit aankooptraject en het inhoudelijk voorbereidend werk wordt gefinancierd vanuit het centraal budget (exclusief de begroting van de coördinator, gefinancierd door de FOD). Elk ziekenhuis kan vervolgens individueel beslissen of het gebruik maakt van het aanbod en dit financieren uit het eigen budget.

Er kan met andere woorden maximaal worden ingezet op de individuele specifieke noden van het ziekenhuis (om aldus de grootste risico's af te dekken) terwijl in tweede instantie op sectorniveau voluit kan ingezet worden op de collectieve mogelijkheden. We mogen er logischerwijze van uitgaan dat een ziekenhuis de financiële voordelen van een collectieve oplossing ten volle zal benutten. Ook de inspanningen die moeten geleverd worden om te conformeren aan NIS2 (waarvan de verwachting is dat een groot deel door het individueel ziekenhuis zal moeten worden gedragen) kunnen op deze manier gedeeltelijk worden ondervangen. Het budget voor cyberbeveiliging is namelijk absoluut niet voldoende voor ziekenhuizen om volledig aan NIS2 te voldoen.

Centraal budget

De FRZV stelt voor om voor 2023 een relatief beperkt centraal budget te voorzien, omwille van verschillende redenen:

- De grote heterogeniteit aan prioriteiten binnen de ziekenhuizen (en netwerken);
- Het vroege stadium van ontwikkeling waarin de collectieve initiatieven zich bevinden;
Het ontbreken van een nieuwe coördinator;
- De nodige inspanningen voor NIS2

Naargelang de noden van de ziekenhuizen homogener worden en de collectieve trajecten meer uitgewerkt zijn kan het aandeel van centraal budget gradueel stijgen. Voor 2023 is het voorstel van de FRZV een maximum van 1 mio euro te voorzien als centraal budget.

Rechtstreekse financiering

Voor de rechtstreekse financiering stelt de FRZV voor om de verdeling zoals voorzien voor 2022 te behouden, met name 50% per ziekenhuis en 50% volgens het aantal verantwoorde (of erkende) bedden. De verantwoording van de aanwending van deze financiering kan gebeuren aan de hand van het stappenplan dat de ziekenhuizen hebben kunnen opmaken, met name via de maturiteitsmeting. Als deze maturiteitsmeting in de toekomst nog zal gehanteerd worden om dit stappenplan te actualiseren, vraagt de FRZV echter een bijsturing ervan. De meting is immers zeer tijdsintensief en de resultaten stemmen niet altijd overeen met de situatie op het terrein.

5. Lange termijnvisie

De FRZV engageert zich om de begrotingsbehoeften en de stappen die nodig zijn voor de uitvoering van de minimumnormen e-Health op sectorniveau nader uit te werken.